

Školy pre budúcnosť 2006

Grantová výzva

Program Školy pre budúcnosť vyhlasujeme už po štvrtý krát. Do programu sa v predchádzajúcich kolách zapojilo 1 519 škôl, ktoré predložili 2 700 projektov. 19 800 žiakov zažilo vďaka 300 podporeným projektom na vyučovacích hodinách veľkú zmenu.

Aj v školskom roku 2006/2007 máme pripravené **2 milióny korún** pre učiteľky a učiteľov základných škôl a osemročných gymnázií po triedu kvarta na zaujímavé projekty, ktoré menia doterajší prístup a spôsob výučby žiakov. Výška podpory je limitovaná sumou **30-tisíc korún na jeden projekt.**

Prostredníctvom grantového projektu Školy pre budúcnosť chceme podporiť pozitívne trendy vo vzdelávacom systéme, ktoré umožnia deťom rozvíjať ich talent a zručnosti, získavať informácie zaujímavým a interaktívnym spôsobom a prejavovať svoju osobnosť. **Naším zámerom je venovať sa tejto téme dlhodobo, dosiahnuť pozitívne zmeny a pomôcť presadiť nové trendy vo vyučovaní na školách.**

Ciele programu

Cieľom programu je zmena spôsobu učenia, nie jeho obsahu. Chceme podporiť aktívnych a iniciatívnych učiteľov základných škôl a osemročných gymnázií po triedu kvarta. Chceme im umožniť, aby mali viac možností učiť tvorivo, invenčne, netradične a aby mali možnosť pristupovať k žiakom ako k svojim partnerom – aby sa žiaci mohli aktívne podieľať na vyučovaní a neboli len pasívnymi prijímateľmi informácií.

Predložené projekty by preto nemali meniť obsah vyučovacej hodiny, ale klímu a atmosféru v triede a spôsob podávania informácií.

Program si kladie za cieľ podporiť **reformu školstva**, ktorej základným smerovaním je „premeniť tradičné encyklopedicko – memorovacie a direktívno – neživotné školstvo na tvorivo – humánnu výchovu a vzdelávanie a poznatkovo-hodnotné školstvo, kde je dôraz na aktivitu a slobodu osobnosti, jej silu vytvoriť svoj progresívny, tvorivý spôsob bytia pre život v novom tisícročí“ (projekt Milénium 2000).

V tomto ročníku programu chceme zdôrazniť **partnerský vzťah medzi učiteľom a žiakmi**, preto očakávame, že sa budú žiaci aktívne podieľať nielen na realizácii projektu, ale aj na jeho samotnej tvorbe a príprave. Chceme, aby napísaný projekt bol spoločnou prácou a úsilím učiteľa/skupiny učiteľov a žiakov, ktorí sa projektu zúčastnia. Spoločne zvolia, na akých predmetoch sa bude projekt realizovať, akej téme sa bude projekt venovať a akým spôsobom bude vyučovanie prebiehať.

Kto sa môže zapojiť

Program je otvorený pre štátne, súkromné aj cirkevné základné školy (prvý a druhý stupeň) a osemročné gymnáziá po triedu kvarta, ako aj špeciálne základné školy a základné umelecké školy.

Kritériá posudzovania projektov

- 1) **ZMENA ATMOSFÉRY NA VYUČOVANÍ:** Učiteľ svojím prístupom v projekte vytvára tvorivé, zaujímavé a inšpirujúce prostredie pre žiakov na vyučovacej hodine.
- 2) **AKTÍVNE ZAPOJENIE ŽIAKOV:** Učiteľ aktívne zapája žiakov do prípravy a realizácie projektu, rešpektuje ich názory a postoje, žiaci vystupujú ako partneri pri tvorbe a realizácii projektu.
- 3) **NOVÉ PRÍSTUPY PRI OSVOJOVANÍ VEDOMOSTÍ:** Učiteľ hľadá nové prístupy, cesty, aby sa priblížil k žiakom a naučil/-a ich potrebné poznatky, vedomosti a zručnosti počas vyučovania.
- 4) **INTERAKTIVITA:** Vyučovacie hodiny v rámci projektu budú interaktívnou spoluprácou učiteľa a žiakov, žiaci nebudú len pasívnymi prijímateľmi podávaných informácií. Učiteľ a žiaci budú spoločne ovplyvňovať atmosféru na vyučovacích hodinách.
- 5) **ROZVOJ ŽIVOTNÝCH ZRUČNOSTÍ:** Projekt obsahuje aktivity, ktoré rozvíjajú u žiakov také zručnosti, ktoré im pomôžu nájsť si svoje miesto v spoločnosti a prekonávať prekážky v budúcnosti. Ide najmä o rozvoj komunikácie, spolupráce, riešenie konfliktov, vyjadrenie

- vlastného názoru a rešpektovanie názoru iných, pozitívny postoj k sebe a k iným, samostatnosť pri získavaní poznatkov, praktické zručnosti, schopnosť prezentovať sa, vypočuť iných a pod.
- 6) SPOLUPRÁCA: Projekt prispieva k zlepšeniu vzťahov medzi rodičmi, žiakmi a učiteľmi a k ich vzájomnej spolupráci.
 - 7) FINANČNÁ STRÁNKA: Požadované finančné prostriedky sú v priamej nadväznosti na jednotlivé aktivity projektu, rozpočet je finančne efektívny.

Jedna škola môže predložiť viacero projektov, podporíme však **maximálne dva** projekty na jednej škole.

Realizácia projektov musí byť naplánovaná v časovom rozmedzí **od januára do mája 2007**.

Aké typy projektov môžu byť podporené

- Dlhodobé i krátkodobé projekty (v trvaní od 1 týždňa po 5 mesiacov), ktoré budú obsahovať originálne, neodsúhlasené i overené postupy zamerané na zlepšenie atmosféry na vyučovacej hodine.
- Projekty realizované v triede, v priestoroch školy ale aj mimo školy (v prírode, v obci, v múzeu, v knižnici...). Podporujeme, aby vyučovanie prebiehalo v rozličnom prostredí, podmienkou je aby sa aktivity odohrávali na vyučovaní (nie v popoludňajších hodinách).
- Projekty môžu byť zamerané na zážitkové vyučovanie, integrované/tematické vyučovanie, exkurzie, úpravu priestorov triedy v nadväznosti na ďalšie aktivity, vytváranie vlastných učebných pomôcok, hranie divadla, tvorivé dielne a pod.
- Autormi projektu by mali byť učiteľ/skupina učiteľov v spolupráci so žiakmi. Oceníme, keď sa do projektu zapoja aj rodičia žiakov, iné osoby prípadne mimovládna organizácia. Na vypracovávaní obsahovej časti projektu by mal spolupracovať učiteľ spolu so žiakmi. Naším cieľom je, aby mali učitelia príležitosť učiť tvorivo (pomôcť im prekonať prekážky, ktoré sú najmä finančného charakteru – nedostatok pomôcok, nedostatok financií na exkurzie a pod.) a deti radi chodili do školy a osvojili si vedomosti i životné zručnosti zaujímavejším a trvácnejším spôsobom.
- Predkladateľom projektu je škola, na ktorej sa bude projekt realizovať.
- Projekt môže podporovať spoluprácu medzi jednotlivými školami (viacero škôl sa bude podieľať na jednom projekte).
- Projekty môžu byť realizované od januára do mája 2007.
- Poskytnuté finančné prostriedky musia byť v priamej súvislosti s cieľmi a aktivitami projektu. Mali by byť zvolené tak, aby mali priamy vplyv a prínos na prácu žiakov.
- Finančné prostriedky je možné použiť na materiálne a organizačné výdavky spojené s projektom (nákup učebných pomôcok, literatúry, kancelárskych potrieb, vstupné na exkurzie, cestovné náklady, komunikačné náklady a pod.).
- Honorár pre učiteľa môže predstavovať max. 10% z požadovanej sumy (t.j. max. 3 000 Sk).

Aké typy projektov nebudú podporené:

- voľnočasové aktivity detí, krúžková činnosť, aktivity v školskom klube,
- školy v prírode, lyžiarske výcviky a pod.,
- tvorba kurikulárnych dokumentov, vydávanie publikácií,
- aktivity nesúvisiace so vzdelávaním,
- investičné náklady (oprava strechy školy, rekonštrukcia telocvične, výmena okien...),
- úhrady energií a dlhy škôl z minulosti,

Finančné prostriedky nie sú určené na honoráre ďalším osobám a na technické vybavenie škôl (počítače, dataprojektory, tlačiarne, kopírovacie stroje a pod.)

Výsledky

Do grantového programu sa mohli zapojiť učitelia základných škôl a prvého stupňa gymnázií, ktorí svoj projekt predložili do 27.11.2006. Do tohto dňa na grantovú výzvu zareagovalo celkovo **449 škôl**, z ktorých bolo spoločne predložených **676 projektov**.

Prehľad a porovnanie množstva predložených projektov z hľadiska krajového rozloženia v predchádzajúcich štyroch rokoch je uvedený v Tabuľke č. 1. Na základe počtu predložených projektov, ktorý za posledné tri roky neklesol pod číslo 600, môžeme konštatovať, že hodnoty a ciele programu sú pre pedagógov zapájajúcich sa do programu aj po štyroch rokoch stále podnetné a že program má na poli grantových programov svoje pevné postavenie.

Tabuľka č. 1 Počet predložených projektov v grantovom programe 'Školy pre budúcnosť' v rokoch 2003 až 2006

Kraj	Predložené projekty v r.2006	Predložené projekty v r. 2005	Predložené projekty v r. 2004	Predložené projekty v r. 2003
Banskobystrický	139	120	152	173
Košický	107	102	128	250
Nitriansky	70	95	79	147
Žilinský	114	88	93	207
Prešovský	90	86	95	265
Trenčiansky	79	51	70	213
Trnavský	34	32	31	61
Bratislavský	43	31	27	106
Spolu	676	605	675	1422

Do štvrtého kola grantového programu bolo predložených celkom **676 projektov**, ktoré spolu požadovali finančnú podporu vo výške **17 467 648 Sk**. Z toho bolo podporených **81 projektov** sumou **1 979 000 Sk**. Rovnako ako aj v minulých rokoch najväčší počet predložených a zároveň aj podporených projektov bolo na školách z banskobystrického kraja, po ktorom nasleduje kraj žilinský, košický a prešovský. Tradične najmenší počet predložených projektov pochádzalo z trnavského a bratislavského kraja. Prehľad počtu predložených a počtu podporených projektov a výšky požadovanej a podporenej sumy z hľadiska krajového rozloženia v rámci tohto ročníka grantového programu uvádza Tabuľka č. 2.

Tabuľka č. 2 Prehľad počtu predložených a podporených projektov a výšky požadovanej a prerozdelennej sumy z hľadiska krajového rozloženia v roku 2006

Kraj	Predložené projekty	Požadovaná suma	Podporené projekty	Podporená suma
Banskobystrický	139	3 490 845 Sk	15	377 480 Sk
Žilinský	114	2 886 672 Sk	14	341 170 Sk
Košický	107	2 819 470 Sk	13	318 465 Sk
Prešovský	90	2 471 287 Sk	11	272 580 Sk
Trenčiansky	79	2 029 624 Sk	9	211 590 Sk
Nitriansky	70	1 737 308 Sk	9	237 770 Sk
Bratislavský	43	1 159 377 Sk	6	154 710 Sk
Trnavský	34	873 065 Sk	4	65 235 Sk
CELKOM	676	17 467 648 Sk	81	1 979 000 Sk

OBSAHOVÉ ZHRNUTIE PROGRAMU

81 podporených projektov bolo na základe obsahu projektu a priebehu jeho realizácie rozdelených do nasledovných kategórií:

- kreatívne/zážitkové vyučovanie
- exkurzie
- rozvoj praktických zručností
- tvorivé dielne
- iný typ projektu
- výskumný projekt
- výučba cudzích jazykov

- rozvoj technických zručností
- ekológia
- rozvoj komunikačných a prezentačných zručností

Až 38% (**31 projektov**) z celkového počtu projektov si za svoj cieľ stanovilo pripraviť pre žiakov **KREATÍVNE/ZÁŽITKOVÉ VYUČOVANIE**. V rámci týchto projektov:

- si žiaci interaktívnou a hravou formou osvojovali písmenka abecedy;
- vyskúšali si prípravu jedál či už rôznych národností, kultúr alebo jednotlivých slovenských regiónov;
- naučili sa pracovať s mapou a orientovať sa v teréne;
- na vlastnej koži zažili život pravekého človeka;
- vyskúšali si prácu s rôznymi výtvarnými technikami;
- naučili si efektívne vyhľadávať informácie na internete, v encyklopédiách, odbornej literatúre a aj ich správne použiť;
- nahrali vlastné rozprávkové CD;
- založili vlastné noviny;
- odkrývali tajomstvá slovenských hradov;
- naučili sa rozoznávať rôzne druhy rastlín a zvierat;

V rámci **14 projektov** absolvovali žiaci **EXKURZIE** do rôznych oblastí Slovenska ako aj do susedného Rakúska.

- v rámci 2 projektov žiaci cestovali až do Viedne, kde navštívili ZOO, Prírodovedné múzeum a iné historické pamiatky;
- cieľom jedného z projektov bolo porovnať zmeny v podobe súčasnej Bratislavy s tým ako Bratislava vyzerala na začiatku 20. storočia;
- žiaci sa v rámci projektov oboznamovali s históriou, tradíciami a zvykmi svojich rodných miest;
- cestovným cieľom jedného projektu sa stali dokonca koncentračné tábory v Osvienčime a Birkenau v Poľsku, kde žiaci na vlastné oči videli, v akých krutých podmienkach žili Židia počas 2. svetovej vojny;
- v rámci všetkých 14 projektov žiaci precestovali takmer celé Slovensko: Banská Bystrica, Bardejov, Bratislava, Dolný Kubín, Gelnica, Martin, Michalovce, Nitra, Rajecká Lesná, Spišská Belá, Strečno, Trebišov, Vranov nad Topľou.

Cieľom **9 projektov** bolo u žiakov **ROZVÍJAŤ PRAKTICKÉ ZRUČNOSTI**, ktoré budú môcť využívať nielen v budúcom štúdiu, ale aj v bežnom živote:

- žiaci sa naučili pracovať s počítačovými programami, s digitálnym fotoaparátom, diktafónom;
- súčasťou jedného z projektov bolo vydanie spomienkovej knihy na štyri spoločne prežité školské roky, do ktorej žiaci sami napísali všetky texty, čím sa naučili lepšie vyjadrovať svoje myšlienky a pracovať so slovami;
- v rámci projektu *Naša krajina – naša univerzita* sa žiaci oboznámili s fungovaním štátu, zakladali politické strany, zorganizovali si vlastnú volebnú kampaň, kandidovali, volili vládu, dokonca vymysleli vlastnú hymnu, zástavu a v neposlednom rade aj ústavu;
- žiaci sa naučili v rámci týchto projektov vyjadriť svoj názor vo väčšej skupine a obhájiť ho správnymi argumentmi.

8 projektov sa realizovalo formou vytvorenia **TVORIVÝCH DIELNÍ**, v ktorých:

- sa žiaci naučili pracovať rôznymi výtvarnými technikami – vyskúšali si prácu s hlinou, maľbu na textil či sklo, maľbu anilínovými farbami, lavírovanú kresbu či výrobu vitráží, osvojili si takisto techniky umeleckého drôtovania, hrnčiarstva, perníkárstva
- pracovali s princípmi dramaterapie a arteterapie, naučili sa vyjadrovať svoje pocity a myšlienky prostredníctvom hudby, výtvarného umenia

- v rámci jedného z podporených projektov žiaci na hodinách výtvarnej výchovy pracovali spoločne s mentálne postihnutými deťmi z Domova sociálnych služieb a tak si okrem umeleckej zručnosti rozvíjali aj komunikačné a sociálne zručnosti;
- žiaci okrem samostatnej tvorivej činnosti sa stretli aj s ľudovými remeselníkmi a odbornými majstrami, od ktorých sa mohli priučiť rôznym umeleckým remeslám a na vlastné oči sa oboznámiť s prácou v dielňach majstrov.

5 projektov prebiehalo formou realizácie **VÝSKUMNÉHO PROJEKTU**, v rámci ktorého sa zo žiakov stali:

- laboratórnymi vedcami, ktorí v praxi overovali svoje poznatky a vedomosti získané na hodinách matematiky, fyziky a chémie;
- prírodovedcami, ktorí zmapovali výskyt rôznych druhov drevín;
- meteorológovia, ktorí sa na hodinách fyziky naučili prakticky merať základné meteorologické prvky;
- okrem iného aj bádatelia pátrajúci po pokladoch planéty Zem.

VÝUČBA CUDZÍCH JAZYKOV sa realizovala v rámci **4 projektov** a na hodinách anglického jazyka žiaci:

- lúštili *Napínavé detektívne príbehy s inšpektorom Hudsonom*;
- premenili nudné hodiny angličtiny na „akčné“ dobrodružstvá v teréne;
- dramatizovali anglické rozprávky a s nacvičenými predstaveniami vystupovali pred žiakmi z ostatných tried, materskej školy a rodičmi;
- prakticky používali konverzačné frázy v krátkych nacvičených scénkach.

Cieľom **3 podporených projektov** bol **ROZVOJ TECHNICKÝCH ZRUČNOSTÍ**. Na takto zameraných hodinách mali žiaci možnosť:

- naučiť sa tvorivo pracovať, navrhovať a vyrábať veci potrebné pre praktický život;
- priblížiť sa procesu navrhovania úžitkových predmetov v reálnych podmienkach;
- pracovať s nezvyčajnými materiálmi a technologickými postupmi;
- pestovať svoje vôľové vlastnosti ako tvorivosť, trpezlivosť a presnosť;
- uvedomiť si hodnotu ľudskej práce.

Zámerom **4 projektov** bolo obohatiť vedomosti žiakov s princípmi **EKOLÓGIE**. V rámci týchto projektov žiaci:

- na vlastné oči zistili, čo sa deje s odpadom, ktorý produkujú;
- rozoznávali rôzne druhy odpadu podľa spôsobu ich spracovania;
- vyčistili rybník v Ľuboticiach a odpad z neho zrecyklovali;
- navštívili miestne skládky odpadu;
- zorganizovali vedeckú konferenciu na tému zachovania rovnováhy v prírode a jej ochrany.

Do kategórie **INÉ TYPY PROJEKTOV** bolo zaradených **7 projektov**, v rámci ktorých:

- si malí prváčikovia vytvorili v triede čitateľský kútik;
- vytvorili spomienkovú knižku a multimediálne CD;
- žiaci s chybami reči a poruchami učenia rozvíjali svoje rečové zručnosti, slovnú zásobu či jemnú a hrubú motoriku prostredníctvom práce so stavebnicami LEGO;
- pripravili vedeckú konferenciu na tému 2. svetová vojna a holokaust;
- rozoberali témy priateľstvo, vzájomná príťažlivosť, sexualita, prevencia sexuálne prenosných ochorení;
- prehlbovali svoj vzťah ku knihám a k čítaniu;
- absolvovali skupinový maratón v logických úlohách, riešení rébusov a hlavolamov.